

A HR gyakorlata

Hasonló és eltérő jellemzők
az emberierőforrás-menedzsment globális, regionális
és hazai gyakorlatának alakulásában

Szerkesztette

Poór József – Karoliny Mártonné
Kovács Ildikó Éva – Illés B. Csaba

Wolters Kluwer

A HR gyakorlata

Hasonló és eltérő jellemzők
az emberierőforrás-menedzsment globális, regionális
és hazai gyakorlatának alakulásában

Szerkesztette

Poór József – Karoliny Mártonné

Kovács Ildikó Éva – Illés B. Csaba

Wolters Kluwer

Kiadja a
Wolters Kluwer Hungary Kft.
Budapest, 2018
1117 Budapest, Budafoki út 187–189.
Telefon: +36 (1) 464-5656
Fax: +36 (1) 464-5657
e-mail: info-hu@wolterskluwer.com
www.wolterskluwer.hu

Felelős vezető: Kézdi Katalin, a Wolters Kluwer Hungary Kft. ügyvezetője
Kiadásért felelős: dr. Székvölgyi Annamária
Felelős szerkesztő: dr. Antal Ildikó
Műszaki szerkesztés: Wolters Kluwer Hungary Kft.
Grafikai tervezés: Wolters Kluwer Hungary Kft.
Tördelés: Korinfo Hungary Kft.
Printed in the EU

ISBN 978 963 295 766 1
Termékkód: YOV1765

Kiadványaink megvásárolhatóak a shop.wolterskluwer.hu webáruházban.

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás és a mű bővített, illetve rövidített változatának kiadási jogát is.
A Kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak bármely része semmiféle formában (fotokópia, mikrofilm vagy más hordozó) nem sokszorosítható.

A HR gyakorlata

Hasonló és eltérő jellemzők
az emberierőforrás-menedzsment globális, regionális
és hazai gyakorlatának alakulásában

Szerkesztette

Poór József – Karoliny Mártonné
Kovács Ildikó Éva – Illés B. Csaba

Szerzők:

Balogh Gábor
Borgulya Istvánné
Csapó Ildikó
Gáabrielné Tőzsér Györgyi
Illés B. Csaba
Karoliny Mártonné
Kovács Ildikó Éva
Nemeskéri Zsolt
Poór József
Sipos Norbert
Szeiner Zsuzsanna
Tóth Katalin
Vinogradov Szergej

Szerkesztette:

Poór József
Karoliny Mártonné
Kovács Ildikó Éva
Illés B. Csaba

Lektorálta:

Szlávic Ágnes
Ugródsy György

Kézirat lezárva:

2018. augusztus 15.

© Balogh Gábor, Borgulya Istvánné, Csapó Ildikó, Gáabrielné Tőzsér Györgyi, Illés B. Csaba,
Karoliny Mártonné, Kovács Ildikó Éva, Nemeskéri Zsolt, Poór József, Sipos Norbert,
Szeiner Zsuzsanna, Tóth Katalin, Vinogradov Szergej, Budapest, 2018
© Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2018

Tartalomjegyzék

A könyv szerkesztői és szerzői	11
A könyv szerzői	13
Előszó 1	17
Előszó 2	19
Bevezetés	21

1. FEJEZET

Benchmarking a HR-menedzsmentben

(Poór József – Illés B. Csaba – Vinogradov Szergej – Csapó Ildikó)

1.1. Az emberierőforrás-menedzsmentről	25
1.1.1. A HRM értelmezése és fogalma	25
1.1.2. Konvergenciák és divergenciák az emberierőforrás-menedzsmentben.	27
1.1.3. Tárgyalásmód	29
1.1.4. Befolyásolók	30
1.1.5. Kihívások – befolyásolók (2005–napjaink)	32
1.1.5.1. Gazdasági fejlettség	32
1.1.5.2. Gazdasági növekedés	32
1.1.5.3. Munkaerőpiac	33
1.1.5.4. A HR és nemzeti kultúra	35
1.1.5.5. Újjonnan felmerülő kérdések	35
1.2. Benchmarking a HR-ben	37
1.2.1. A benchmarking alapjai és értelmezése	37
1.2.2. A benchmarking folyamata	40
1.2.3. A folyamatok vizsgálata mint a benchmarking sikerkritériuma	43
1.2.4. A HR-benchmarking	45
1.3. A kutatás módszertana	48
1.3.1. A Cranet-ről	48
1.3.2. Kérdőív	51
1.3.3. Csoportosítás	52

1.4. Más felmérések	54
1.4.1. CEO HR kutatási jelentések	54
1.4.2. Saratoga benchmarking	54
1.4.3. Towers Perrin – IBM survey	55
1.4.4. Harvey – Nash HR-felmérés	55
1.4.5. Magyarországi kutatói és tanácsadói HR-felmérések	55
1.4.6. Szakmai szövetségek és kamarák kutatásai	56
1.4.7. Más menedzsment-területek	57
1.5. Összegző megállapítások	57
Az 1. fejezetben felhasznált irodalom	59

2. FEJEZET

A vizsgált országcsoportok válaszadó szervezeteinek kontextuális jellemzői

(Kovács Ildikó Éva – Sipos Norbert – Gábrrielné Tózsér Györgyi)

2.1. A szervezetek működésének jellemzői	68
2.2. A válaszadó szervezetek sajátosságai (kontextuális változók)	
a Cranet-felmérések tükrében	72
2.2.1. Adatszolgáltatók	72
2.2.2. Szervezeti méret és a szervezet alapításának ideje	76
2.2.3. Szektorális és ágazati jellemzők	79
2.2.4. A foglalkoztatotti csoportok összetétele	82
2.2.5. Szervezeti teljesítmény és piaci diverzitás	92
2.3. Összegző megállapítások	102
A 2. fejezetben felhasznált irodalom	105

3. FEJEZET

A HR szervezeti életben betöltött súlya, jelentősége, szereplői és támogatói

*(Karoliny Mártonné – Balogh Gábor – Kovács Ildikó Éva –
Vinogradov Szergej)*

3.1. Feltevések és empirikus bizonyítékok a HR erősödő befolyásáról, szereplőiről és támogatóiról	108
3.2. A HR-funkció és -részleg szervezeti életben betöltött szerepe, jelentősége, HR-döntéshozók és -támogatók	
a Cranet-felmérések tükrében	119
3.2.1. A személyzeti/HR-részlegek és szakemberek jellemzői és szervezeti pozíciója	119
3.2.1.1. Önálló HR-es vagy HR-részleg léte és mérete	120
3.2.1.2. A HR-felelős, a HR-részleg élén álló vezető szakmai, szervezeti háttere, a HR-esek nemi megoszlása	126

3.2.1.3. A HR-felelős szervezeti hierarchiában elfoglalt helye, stratégiai integrációja	129
3.2.2. A kulcs HR-funkciók döntéshozatali módjai, szintjei és szereplői	132
3.2.2.1. A kulcs HR-funkciók főbb elvi kérdéseinek döntéshozói . .	132
3.2.2.2. A HR-politikaalakítás döntéshozatali szintjei nagy méretű szervezetekben	135
3.2.3. A HR-munka külső és informatikai támogatása	137
3.2.3.1. A HR külső szolgáltatói, a kiszervezés HR-beli szerepe . .	137
3.2.3.2. A HR információs rendszer korszerű elemei	139
3.3. Összegző megállapítások a HR-funkció és -részleg, valamint a HR-munka szereplői és támogatói gyakorlati jellemzőinek alakulásáról	142
3.3.1. A HR-részlegek és HR-szakemberek jellemzői és szervezeti pozíciója	142
3.3.2. A kulcs HR-funkciók döntéshozatali szintjei és szereplői	144
3.3.3. A HR-munka külső és informatikai támogatása	145
A 3. fejezetben felhasznált irodalom	147

4. FEJEZET

A létszámváltozások és kezelésük gyakorlata, az atipikus foglalkoztatási formák, munkaviszonytípusok használata

(Kovács Ildikó Éva – Karoliny Mártonné – Nemeskéri Zsolt)

4.1. A személyzetbiztosítási gyakorlat és az atipikus foglalkoztatási formák használatának alakulása	152
4.1.1. Létszámváltozások a gazdaságban	152
4.1.2. A toborzási munkában alkalmazott módszerek alakulása	156
4.1.3. A kiválasztási munkában alkalmazott módszerek alakulása	163
4.1.4. Atipikus foglalkoztatási formák és munkaviszonytípusok használata Európában és Magyarországon	171
4.2. A személyzetbiztosítás gyakorlatának alakulása a Cranet-felmérések tükrében	174
4.2.1. A létszámváltozási tendenciák alakulása	175
4.2.2. A toborzási munkában alkalmazott módszerek alakulása	177
4.2.3. A kiválasztási munkában alkalmazott módszerek	189
4.2.4. A szervezetkarcsúsító létszám- és költségsökkentő eszközök használatának alakulása	195
4.3. Az atipikus foglalkoztatási formák és munkaviszonytípusok használatának alakulása a Cranet-felmérések tükrében	200
4.4. Összegző megállapítások	211
A 4. fejezetben felhasznált irodalom	216

5. FEJEZET

Személyzetfejlesztés

*(Balogh Gábor – Poór József – Vinogradov Szergej –
Illés B. Csaba – Tóth Katalin)*

5.1. Szakirodalmi áttekintés	219
5.1.1. Teljesítményértékelés	219
5.1.2. Képzés-fejlesztés	223
5.1.3. Karriermenedzsment	228
5.2. Személyzetfejlesztés a Cranet-felmérések tükrében	230
5.2.1. Teljesítményértékelés	231
5.2.1.1. A teljesítményértékelést végzők személye	234
5.2.1.2. A teljesítményértékelésből származó információk felhasználási területei	238
5.2.1.3. A teljesítményértékelési információk felhasználása a magán- és a közsférában	241
5.2.2. Képzés-fejlesztés	246
5.2.2.1. A képzésekre fordított költségek	249
5.2.2.2. A képzésekre fordított költségek a magán- és a közsférában	251
5.2.2.3. A képzésekre fordított idő	252
5.2.2.4. A képzési hatékonyság értékelése	256
5.2.2.5. Különböző célcsoportok számára kidolgozott képzés-fejlesztési akcióprogramok	259
5.2.3. Karrierfejlesztés	261
5.3. Összegző megállapítások	283
Az 5. fejezetben felhasznált irodalom	285

6. FEJEZET⁹**Ösztönzés és juttatások – javadalmazás**

(Poór József – Sipos Norbert – Szeiner Zsuzsanna – Kovács Ildikó Éva)

6.1. Szakirodalmi áttekintés	289
6.1.1. Alapfogalmak	289
6.1.2. Hasonlóságok-különbségek	292
6.1.3. Ösztönzési-juttatási kutatások – külső bérpiaci összehasonlítás	296
6.1.4. Belső összehasonlítás	300
6.1.5. Kollektív érdekegyeztetés	301

6.2. Ösztönzés és juttatások a Cranet-felmérések tükrében	301
6.2.1. Alapfizetés – alaphér meghatározás	301
6.2.2. Teljesítmény alapú ösztönzés	307
6.2.3. Juttatási programok	313
6.3. Összegző megállapítások	317
A 6. fejezetben felhasznált irodalom	318

7. FEJEZET

Alkalmazotti kapcsolatok és kommunikáció

*(Sipos Norbert – Poór József – Gábríelné Tőzsér Györgyi –
Borgulya Istvánné)*

7.1. Szakirodalmi áttekintés	322
7.1.1. Az alkalmazotti kapcsolatok	322
7.1.2. A szervezeti belső kommunikáció és vizsgálatának nemzetközi szakirodalma	328
7.2. Alkalmazotti kapcsolatok és kommunikáció a Cranet-felmérések tükrében	334
7.2.1. Alkalmazotti kapcsolatok	335
7.2.2. Az alkalmazotti kommunikáció	346
7.2.2.1. Kommunikált tartalmak és célcsoportok a Cranet-kutatás alapján	347
7.2.2.2. Kommunikációs csatornák	351
7.3. Összegző megállapítások	361
A 7. fejezetben felhasznált irodalom	364